

BIJUTERİDEN FAZLASI *Nur Koçak*

Türkiye'deki sanat tarihinin kırılma noktalarına hayran olanlar Nur Koçak'ın '70'lerde yaptıklarını, devlet bursuyla Paris'e yollanması ile ilgili detayları resimlerinin arkasından sezerler. Onun sanat hayatında ilginizi çekmeyecek bir şeyin olması mümkün değil.

"Vitrinler" dizisinden Mısırlı Erkek Çamaşırları 1990, Tuval üzerine akrilik ve yağlıboya (114x162)

XOXO: 1971 yılında devlet bursuyla Paris'e gittiniz. Paris'te şehre ait olmayanların işlerinin çok zor olduğu söylenir. O günler Paris sizi nasıl karşılamıştı?

NUR KOÇAK: Parisliler nobran, kendini beğenmiş, burmu havada insanlardır. Dünyanın merkezinde yaşadıklarını zannederler. Yeni gelen hiç kimseye öyle kucak filan açmazlar. İrkçidirler. Onlar kendi dünyalarında yaşarlar, siz kendi dünyanızda yaşarsınız. Ben de Parislilere bulaşmadan şehrin bana sunduğu olanaklardan

sonuna kadar yararlanmaya çalıştım sadece. Zaten öğrencydim. Sanat dünyasında var olmak gibi bir derdim de yoktu.

XOXO: 7. Paris Bienali'ni gezerken hiper-realizm ile tanışmışsınız. Tüm sanat hayatınıza dair yaşadığınız o aydınlanma halinden bahsedebilir misiniz?

NUR KOÇAK: Söz konusu gençlik bienalinin ana bölümü, hiper-realizm ve kavramsal sanat üzerine kurulmuştu. O gün için bunlar sanat dünyasının en

yeni akımlarıydı. Avrupalılar fotoğrafları çok büyük boyutlarda doğrudan tuvale basmış, örneğin karşınıza gerçek büyüklüğünde siyah-beyaz bir lokomotif getirmişlerdi. Amerikalılar ise elle, yani boya ve fırçayla fotoğraf yapmışlardı. Yine Amerikalıların etrafa serpiştirilmiş heykellerini, sergiyi gezen insanlardan ayırt etmek olanaksızdı. Bienal beni büyüledi. Fotoğraf gibi resim yapmanın utanılacak bir yanı olmadığını gösterdi.

XOXO: İlk başlarda fotoğraftaki görüntüyü

resme aktarırken, daha çok en gerçek haliyle benzetmek niyetini taşıyormuşsunuz. Ama sonradan daha öznel davranabilmenin, sadece kusurları düzeltmenin önemli olduğuna dair bir bakış açısı geliştirdiğinizi söylüyorsunuz. Kusurlar, resimlerin dışında gündelik hayatınızda nasıl bir anlam taşıyor?

NUR KOÇAK: Başlangıçta yararlandığım fotoğrafa çok sadık kalarak resim yapmaya çalıştığım doğru. Ama sonuç olarak resim yapıyor, estetik kaygılar taşıyorsunuz. Küçük boyutu

bir fotoğrafta hiç göze batmayan bir ayrıntı devasa boyutlardaki bir tuvalde çok itici durabiliyor. Örneğin 'Vivre' parfüm şişesinin pütürleri sevimsiz birer lekeye dönüşünce hepsini silip atmak zorunda kalmıştım. Hep söyleyegeldiğim şu: Ne kadar nesnel davranmaya çalışırsanız çalışın fotoğrafı mutlaka değiştiriyorsunuz. Burada bünyeniz sizi ele veriyor. Aynı fotoğrafı kullanan iki kişi hiçbir zaman aynı resmi yapamıyor. Mükemmeliyetçiyim. Kusurlar gündelik hayatı bana zehir ediyor. Delik deşik kaldırımdan, derme çatma yapılaşmaya her şey gözüme çok fena batıyor.

XOXO: Yaptığımız resimlere, yaptığımız zamansal ve zihinsel yatırımdan bahsederseniz, resimlerinizi yaparken kuşkusuz mükemmelin peşinde laf yerindeyse ruhunuzu teslim ediyorsunuz. Resimleriniz sizden neler alıp götürüyor?
NUR KOÇAK: Yıllarımı, ömrümü, hayatımı...

XOXO: Artık moda dergilerinde kilolu kadınlar ile çekimler yapılabilir. Vogue Paris'in son sayısında örneğin yaşlı çiftin seviştiği bir çekim yapıldı. Podyuma kilosunun altını çizen, bunu politik bir duruşa çeviren Beth Ditto gibi figürler çıkıp yürüyebiliyorlar. Yaş ve kilo gibi belirleyiciler belki başka anlamlarla ama görüntü üretiminin içine dahil oldular. Vitrin ve görüntüden beslenen bir sanatçı olarak sizce bunlar kadın bedeni üzerinde üretilen dayatmalara ne derece cevap veriyor?
NUR KOÇAK: Bence hiç cevap vermiyorlar. Erkekler hala onsekizinden gün almamış kızların peşinde değil mi? Benim derdim, dayatılan beden politikalarını insanların gözüne iyice sokmak.

XOXO: Beden ve bedene dair üretilen tüm fikirler ardında büyük bir tarih ve büyük

hikayeler taşıyor. Resimleriniz hiper-realist olmaları sebebiyle kendini direkt olarak açık ediyor gibi görünse de resimlerinizde muğlak olan nerede duruyor?
NUR KOÇAK: Resimlerimde muğlak olan bir şey var mı? Eğer varsa, onları çözmek izleyiciye kalıyor.

XOXO: '70'lerde 'Fetiş Nesnel / Nesne Kadınlar' serisine başlamışsınız. Bu

fetişler kadını da konumladığı yerde bir meta olarak sunuyordu, sunmaya da devam ediyor. Fakat artık modada erkekler de tabi kılınabiliyor. Feminizmin açtığı yoldan devam eden, okullarda bir akademik alan olarak artık varlığını kabul ettiğimiz 'Erkeklik Çalışmaları' ('Masculinity Studies' ya da 'Men's Studies') bölümleri kuruluyor. Bir yerde erkek sanatçıların

da işlerinin zor olduğunu söylediğinizi okumuştum. Cinsiyet dediğimiz yerin bu kadar genişlemesi size neler düşündürüyor?
NUR KOÇAK: Türkiye'de erkek sanatçıların işi daha zor demiştik çünkü ülkemizde sanata gerçek bir meslekmiş gibi bakılmıyordu. Hala öyle. O ancak boş zamanlarımızı değerlendireceğiniz bir uğraş olabilir. Ev geçindirecek bir erkeğin doğru dürüst bir işi olmalıdır değil

"Fetiş Nesnel" dizisinden Ruj Mitrabı (sol kanat) 1978, Tuval üzerine akrilik, (89x116)

"Vitrinler" dizisinden Mısırlı Erkek Çamaşırları 1990, Tuval üzerine akrilik ve yağlıboya (114x162)

mi? Hangi kız babası doktor, mühendis, avukat vb. varken ressam damat ister? Ama kızlar sanat okuyabilir. Dikiş dikmek, nakış işlemek, örgü örmek, (gerçi böyle şeyler yapan ev kadınları da pek kalmadı ya) piyano çalmak ve o arada resim yapmak kızlara uygun düşebilir. Ne de olsa onların ev geçindirmek gibi bir derterleri hiç olmayacaktır. Haklısınız, günümüzde her şey iyice muğlaklaştı artık. Cinsiyetler arasındaki çizgi de öyle. Kapitalizm hepimizi metalaştırdı kısacası.

XOXO: Sanat akademilerinin bugünkü güncel sanat ajandasına eklenememesi, kimi zaman değişen zamanı yakalayamaması hakkında ne düşünüyorsunuz?

NUR KOÇAK: "İyi ki akademisyen değilim!" diye düşünüyorum.

XOXO: Bugünün sanat piyasası hakkında neler söylemek istersiniz? Ülkenin sanat gündeminde çok fazla şey oluyor. Siz bir sanatçı olarak varolduğu söylenen ivmeden nasıl nasibinizi alıyorsunuz?

NUR KOÇAK: Varolduğu söylenen ivme beni teğet geçiyor!

XOXO: Güzellik kavramıyla aranız nasıl? Bugünkü estetik müdahaleler, ön dişlerin arasını açtırmak isteyen, ciddiye alınmak için ses tellerini kalınlaştıran iş kadınları hakkında ne düşünüyorsunuz?

NUR KOÇAK: Bu sorunuza rahatça "Çirkinlerle işim olmaz!" diye cevap verebilirim. Çok zalimce oldu değil mi? Ama ne yaparsınız hayat zalim! Estetik müdahalelere gelince "Herkes kendi bedeninden sorumludur" diye düşünüyorum. Bırakınız yapınlar, bırakınız geçsinler!

XOXO: Yaptığınız resimler diptikler, triptiklerden oluşuyor. Siz resimlerinizde söylediklerinizin altını çizmek için bu serileri yaptığınızı söylüyorsunuz. Bu biraz da güzellik denen mefuma

sahip olmak isteğinizinden ileri geliyor olabilir mi? Diğer bir deyişle, yaptığınız bu 'güzellikler'den ayrılmamız zor olmuyor mu? Sonuç olarak sanat yapıtı dediğimiz şey 'bittiği' andan itibaren kendi başına bir varlık olarak hayatını sürdürüyor.

NUR KOÇAK: Resimlerim yalnızca ikililer, üçlüler yani diptikler, triptiklerden oluşmuyor. Bu serimde böyle bir seçki sunuyorum yalnızca. Tek tek resimlerim olduğu gibi 4, 16 hatta

36 parçadan oluşan dizilerim de var. Ben her resime o kadar çok zaman ve emek harcıyorum ki onlardan ayrılmak tabii ki çok zor geliyor. Hepsini benim çocuklarım. Güzel evlilikler yapsınlar, iyi yerlere gitsinler, ara sıra onları ziyaret edebileyim istiyorum.

XOXO: Eski aile arşivinizdeki fotoğraflardan yaptığınız resimler var. Sizin için bellek nasıl bir yer?

NUR KOÇAK: Bellek pek çok şey depoladığımız ve zaman

zaman başvurduğumuz bir ambar. Yaşınız ilerledikçe ona sanki daha sık başvuruyor, hatırladıklarınız karşısında da şaşırıp kalıyorsunuz.

XOXO: Şu an üzerinde çalıştığınız sergiler, projeler?
NUR KOÇAK: Şu an üzerinde çalıştığım bir sergi yok. Hele bunu bir bitirelim bakalım... İleride daha çok fotoğraf çekmek (makinayla çekilen fotoğrafları kastediyorum) ve heykel yapmak istiyorum.

"Fetiş Nesnelere" dizisinden Ruj Mıhrabı (sol kanat) 1978, Tuval üzerine akrilik, (89x116)